

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана факультету соціології
та управління

_____ Т.Ф. Бірюкова _____

“ ____ ” _____ 2019 р.

КОНФЛІКТОЛОГІЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки _____ бакалаврів _____

спеціальності _____ «соціальна робота» _____

освітньо-професійна програма _____ «соціальна робота» _____

Укладач: Капріцин І.І., д.філос.н., доцент, професор кафедри соціальної філософії та управління

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної філософії та
управління

Протокол № 1 від “29”серпня 2019 р.

Завідувач кафедри _____
_____ Т.І. Бутченко _____

Ухвалено
науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 2 від “29”серпня 2019 р.

Голова науково-методичної ради
факультету _____
_____ О.С. Маліновська _____

2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 – «Гуманітарні науки»	за вибором	
		Цикл дисциплін вільного вибору студентів	
Розділів – 2	Спеціальність «соціальна робота»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 90		3 -й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-професійна програма «соціальна робота»	28 год.	
		Семінарські	
	14 год.		
	Самостійна робота		
	48 год.		
	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Вид підсумкового контролю: <i>ісnum</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – розкриття закономірностей виникнення, розвитку та розв’язання конфлікту, а також формування і розвиток у студентів умінь та навичок ефективного вирішення конкретних завдань з управління конфліктами в різних сферах діяльності.

Завдання курсу:

- оволодіння студентами системою конфліктологічних знань;
- ознайомлення з актуальними науковими і прикладними знаннями про конфлікти;
- формування уявлення про предмет і завдання конфліктології на сучасному етапі;
- розкриття сутності та динаміки конфлікту;
- забезпечення студентів знаннями про конфлікти у різних сферах взаємодії людей;
- розкриття майбутнім фахівцям технології діагностування, прогнозування, попередження та розв’язання конфліктів;
- ознайомлення студентів з психологією переговорного процесу розв’язання конфліктів;
- оволодіння практичними навичками ефективного вирішення конфліктів та подолання конфліктних ситуацій.

Міждисциплінарні зв’язки. Курс «Конфліктологія» будується на знаннях, отриманих у межах курсів: «Психологія» «Самоорганізація особистості», «Персонологія», «Соціальна психологія» і тісно пов’язаний з

такими курсами, як: «Соціологія», «Соціальна філософія» та циклом юридично-правових наук, математичних наук, історичних наук, психологічних наук та ін.

У результаті вивчення курсу студент повинен

знати:

- сутність конфлікту та його структуру;
- визначення основних структурних компонентів конфлікту;
- динаміку та причини конфлікту;
- зміст та основні види конфліктів у різних сферах взаємодії людей;
- особливості механізму виникнення конфліктів;
- теорії поведінки особистості у конфлікті;
- технології управління конфліктами;
- психологічні умови попередження та розв'язання конфліктів;

уміти:

- оцінювати місце конфліктології в системі спеціальних наук про людину;
- використовувати технології ефективного спілкування та раціональної поведінки у конфлікті;
- виявляти механізми та причини виникнення конфліктів;
- визначати етапи виникнення конфлікту з метою подальшого його розв'язання;
- визначати особливості міжособистісного та міжгрупового конфліктів;
- розпізнавати внутрішньоособистісний конфлікт;
- визначати основні етапи переговорного процесу;
- використовувати отримані знання для попередження, регулювання та розв'язання конфліктів.

Робоча програма навчального курсу «Конфліктологія» містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план дисципліни, теми та план лекційних занять, план семінарських занять, завдання самостійної роботи студентів, перелік запитань до дисципліни в цілому, критерії оцінювання знань та умінь студентів, список джерел для більш поглибленого вивчення курсу.

Об'єм курсу «Конфліктологія» складає 90 академічні години (три залікових кредити), що об'єднує всі види навчальної діяльності студента: аудиторні заняття, самостійна робота (в тому числі підготовка до підсумкового контролю), контрольні заходи (модульний контроль, залік). З них лекційний курс становить 28 години, семінарських занять – 6 годин, практичних занять – 14 годин, самостійна робота - 48 годин.

Рейтингова система оцінювання дозволяє врахувати, як поточну підготовку студентів до аудиторних занять, так і визначати рівень засвоєння навчального матеріалу окремого модуля. Підсумкова (залікова) оцінка виставляється за рейтинговими показниками, з можливістю її покращення під час складання заліку.

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ модуля № нав-х тижнів	№ Теми	Теми лекцій, види інших аудиторних занять та самостійної роботи	Обсяг, годин	Вид модульного і підсумкового контролю та їх рейтингова оцінка (РО)
Модуль 1	1	Тема 1. Конфлікти в історії суспільної думки Лекція 1: Історія становлення конфліктології. Практичні заняття: Семінар 1: Основні періоди розвитку наукових поглядів на конфлікт. Самостійна робота. Індивідуальна робота.	12 2 2 4 4	РО підготовки до аудиторних занять та засвоєння теоретичного матеріалу – 6 балів. РО підготовки до лабораторних і практичних занять та опанування практичними навичками – 12 балів.
	2	Тема 2. Конфліктологія як міждисциплінарна галузь наукових знань про конфлікт. Лекція 1: Предмет та методи конфліктології. Практичні заняття: Семінар 1: Конфліктологія: поняття та предмет вивчення. Самостійна робота. Індивідуальна робота.	12 2 2 3 4	РО підсумкової контрольної роботи – 12 балів. <i>Додатково кожен студент може отримати за активну науково-дослідну роботу до 5 балів.</i>
	3	Тема 3. Природа конфліктів. Лекція 1: Зміст, структура та динаміка конфлікту. Практичні заняття: Семінар 1: Конфлікт як предмет дослідження. Самостійна робота. Індивідуальна робота.	10 2 2 2 2	
	4	Тема 4. Теорії прогнозування та попередження конфліктів. Лекція 1: Теорії механізми виникнення конфліктів. Практичні заняття: Формули конфлікту (проводиться на прикладі рішення ситуаційних завдань). Самостійна робота. Індивідуальна робота.	8 2 2 2 2	
	5	Тема 5. Форми поведінки особистості в конфлікті: моделі та стилі. Лекція 1: Моделі та стратегії поведінки особистості в конфлікті.	12 2	

		Практичні заняття: Моя поведінка у конфлікті (заняття проводиться за методикою тестування “самооцінка конфліктності”). Самостійна робота. Індивідуальна робота.	2 2 2	
1 – 8 тижні (1-й півсеместр)		1 модульний контроль (разом по 1-му модулю)	45	30 балів
Модуль 2	6.	Тема 6. Технології конструктивної міжособистісної взаємодії Лекція 1: Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті. Практичні заняття: Ефективне спілкування у конфлікті Самостійна робота. Індивідуальна робота.	12 2 2 4 4	РО підготовки до аудиторних занять та засвоєння теоретичного матеріалу – 6 балів. РО підготовки до лабораторних і практичних занять та опанування практичними навичками – 12 балів.
	7	Тема 7. Види конфліктів Лекція 1: Внутрішньоособистісні конфлікти. Практичні заняття: Внутрішньоособистісні конфлікти (гра-тренінг). Лекція 2: Міжособистісні конфлікти та їхні першопричини. Практичні заняття: Міжособистісні конфлікти Лекція 3: Групові конфлікти Практичні заняття: Конфлікт між особою та групою (проводиться методом аналізу та обговорення конфліктних ситуацій) Самостійна робота. Індивідуальна робота.	32 4 2 4 2 2 2 4 7	
	8.	Тема 8. Управління конфліктами Лекція 1: Технології управління конфліктами Самостійна робота. Індивідуальна робота	10 2 2 2	
9 – 17 тижні (2-й півсеместр)		2 модульний контроль (разом по 2-му модулю)	45	30 балів
		Разом за два модулі	90	60 балів
		Індивідуальне завдання, СРС		20 балів
		Підсумковий семестровий контроль	іспит	20 балів

I семестр	Разом	90	100 балів
-----------	-------	-----------	------------------

III. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Заняття 1.

Тема: *Історія становлення конфліктології.*

План лекції.

1. Передумови виникнення конфліктології як науки.
2. Сучасні теорії конфлікту.
3. Розвиток конфліктології на сучасному етапі в Україні.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология: Учебник для вузов. - М.: ЮНИТИ-ДИАНА, 2002. – 551 с.
2. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.К. Конфликтология. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 224 с.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
4. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лек. – М.: «Тандем», 2000. – 320 с.
5. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с.
6. Здравомыслов А.Г. Социология конфликта. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 317 с.

Заняття 2.

Тема: *Предмет та методи конфліктології.*

План лекції.

1. Предмет та об'єкт конфліктології.
2. Конфліктологія в системі наук
3. Методи дослідження конфліктів.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология: Учебник для вузов. - М.: ЮНИТИ-ДИАНА, 2002. – 551 с.
2. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
3. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: «Тандем», 2000. – 320 с.
4. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.К. Конфликтология: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2000. - 224 с.
5. Пірен М.І. Конфліктологія: Підручник. – К.: МАУП, 2003. – 360 с.
6. Хасан Б.И. Тесты, эксперименты, игровые процедуры для изучения конфликта. – Красноярский госуниверситет, 1990.
7. Шейнов В.П. Конфликты в нашей жизни и их разрешение. – Минск: Амалфея, 1997. – 277 с.

Заняття 3.

Тема: *Зміст, структура та динаміка конфлікту.*

План лекції.

1. Поняття конфлікту, його сутність та структура.
2. Джерела, ознаки та функції конфліктів.
3. Структурні елементи конфлікту.
4. Динаміка конфлікту.
5. Класифікація конфліктів.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
2. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.И. Конфликтология. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 224 с.

3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
4. Здравомыслов А.Г. Социология конфликта. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 317 с.
5. Самыгин С.М., Столяренко Л.Д. Психология управления. – Ростов-на-Дону, 1997.

Заняття 4.

Тема: *Теорії механізмів виникнення конфліктів.*

План лекції.

1. Механізми виникнення та способи розв'язання конфліктів.
2. Психологічні особливості людини, які впливають на виникнення конфліктів.
3. Конфлікти та транзактний аналіз.
4. Теорія «соціальних ролей».

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
2. Берн Э. Игры, в которые играют люди: Психология человеческих взаимоотношений; Люди, которые играют в игры: Психология человеческой судьбы / Пер. с англ. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 1998. – 480 с.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
4. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: «Тандем», 2000. – 320 с.
5. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с.
6. Конфликтология / под ред. А.С. Кармина. – СПб.: Лань, 1999. – 442 с.

Заняття 5.

Тема: *Моделі та стратегії поведінки особистості в конфлікті.*

План лекції.

1. Основні моделі поведінки в конфлікті.
2. Стиль поведінки учасників як умова і засіб розв'язання конфлікту.
3. Типи конфліктних особистостей.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
2. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.И. Конфликтология. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 224 с.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
4. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: «Тандем», 2000. – 320 с.
5. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с.
6. Скотт Д.Г. Конфликты. Пути их преодоления. – К., 1991. – 191 с.

Заняття 6.

Тема: *Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті*

План лекції.

1. Поняття та зміст технологій ефективного спілкування.
2. Технології раціональної поведінки в конфлікті.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
2. Богданов Е.И., Зазыкин В.Г. Психология личности в конфликте. – Калуга: КГПУ им. К.Э. Циолковского, 2002. – 180 с.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.

4. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с.
5. Скотт Д.Г. Конфликты. Пути их преодоления. – К., 1991. – 191 с.

Заняття 7.

Тема: *Внутрішньоособистісні конфлікти.*

План лекції.

1. Підходи щодо розуміння внутрішньоособистісного конфлікту.
2. Умови виникнення особистісного конфлікту.
3. Типологія внутрішньоособистісного конфлікту.
4. Механізми розв'язання внутрішньоособистісного конфлікту.

Література.

1. Анцупов А.Я., Баклановский С.В. Конфликтология в схемах и комментариях. – СПб.: Питер, 2007. - 288 с.
2. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
3. Васильев Н.Н. Тренинг преодоления конфликтов. – СПб.: Речь, 2003. – 174 с.
4. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
5. Зазыкин В.Г. Психология личности в конфликте: Учебное пособие. – СПб.: Питер, 2004. – 224 с.
6. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с.
7. Конфликтология / под ред. А.С. Кармина. – СПб.: Лань, 1999. – 442 с.
8. Козырев Г.И. Введение в конфликтологию: Учеб. пособ. – М.: Гуманитарный изд. центр «Владос», 1999. – 448 с.

Заняття 8.

Тема: *Міжособистісні конфлікти та їхні першопричини.*

План лекції.

1. Міжособистісний конфлікт: зміст та особливості.
2. Підходи щодо розуміння міжособистісних конфліктів.
3. Управління міжособистісними конфліктами.

Література:

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
2. Бандурка А.М., Друзь В.А. Конфликтология. – Харьков: Ун-т ВД Украины, 1997. – 320 с.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
4. Грызунова Г.В. Межличностный конфликт в сфере управленческой деятельности. – М., 1994.
5. Козырев Г.И. Введение в конфликтологию: Учеб. пособ. – М.: Гуманитарный изд. центр «Владос», 1999. – 448 с.

Заняття 9.

Тема: *Групові конфлікти.*

План лекції.

1. Поняття про групові конфлікти.
2. Класифікація міжгрупових конфліктів.
3. Управління міжгруповими конфліктами.

Література:

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
2. Бандурка А.М., Друзь В.А. Конфликтология. – Харьков: Ун-т ВД Украины, 1997. – 320 с.

3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
4. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с.
5. Конфликтология / под ред. А.С. Кармина. – СПб.: Лань, 1999. – 442 с.
6. Козырев Г.И. Введение в конфликтологию: Учеб. пособ. – М.: Гуманитарный изд. центр «Владос», 1999. – 448 с.
7. Конфликтология / под ред. А.С. Кармина. – СПб.: Лань, 1999. – 442 с.

Заняття 10.

Тема: *Технологія управління конфліктами.*

План лекції.

1. Поняття та зміст управління конфліктами.
2. Роль керівника в управлінні конфліктами.
3. Методи управління конфліктами.

Література:

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
2. Анцупов А.Я., Баклановский С.В. Конфликтология в схемах и комментариях. – СПб.: Питер, 2007. - 288 с.
3. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.К. Конфликтология: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 224 с.
4. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
5. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: Ассоциация авторов и издателей „Тандем”. Издательство „ЭКМОС”, 2000. - 320 с.
6. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с.
7. Конфликтология / под ред. А.С. Кармина. – СПб.: Лань, 1999. – 442 с.
8. Козырев Г.И. Введение в конфликтологию: Учеб. пособ. – М.: Гуманитарный изд. центр «Владос», 1999. – 448 с.

IV. Темі семінарських занять

Заняття 1.

Тема: Конфліктологія: поняття та предмет вивчення.

План.

1. Конфліктологія як інтегративна галузь наукових знань про конфлікти.
2. Предмет та об'єкт конфліктології.
3. Методи вивчення конфлікту.

Література.

1. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.К. Конфликтология. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 224 с.
2. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
3. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: „Тандем”, 2000. – 320 с.
4. Здравомыслов А.Г. Социология конфликта. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 317 с.
5. Б.И. Хасон. Тесты, эксперименты, игровые процедуры для изучения конфликта. – Красноярский госуниверситет, 1990.
6. Шейнов В.П. Конфликты в нашей жизни и их разрешение. – Минск: Амалфея, 1997. – 277 с.

Заняття 2.

Тема: Конфлікт як предмет дослідження.

План

1. Поняття про конфлікт.
2. Причини виникнення конфліктів.
3. Конструктивні та деструктивні функції конфліктів.
4. Структура та динаміка конфлікту.
5. Класифікація конфліктів.

Література.

1. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.К. Конфликтология. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 224 с.
2. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000.- 464 с.
3. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: „Тандем”, 2000. – 320 с.
4. Здравомыслов А.Г. Социология конфликта. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 317 с.
5. Ложкин Г.В., Повякель Н.И. Практическая психология конфликта. – К.: МАУП, 2000. – 256 с.

Заняття 3.

Практичне заняття. Тема: Формули конфлікту (проводиться на прикладі вирішення ситуаційних завдань).

Мета заняття: Розвиток у студентів навичок аналізу конфліктів між суб'єктами соціальної взаємодії на основі застосування формул (А, Б, В) і пошуку варіантів розв'язання конфліктних ситуацій.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М., 2002. – 551 с.
2. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.К. Конфликтология. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 224 с.
3. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: «Тандем», 2000. – 320 с.
4. Конфликтология / под ред. А.С. Кармина. – СПб.: Лань, 1999. – 442 с.

Заняття 4.

Практичне заняття. Тема: Моя поведінка у конфлікті (заняття проводиться за методикою тестування «самооцінка конфліктності»).

Мета заняття: Закріплення знань з основних проблем поведінки особистості в конфлікті, розвиток навичок самооцінки особистості, а також формування умінь аналізувати отримані результати тестування та вироблення програми самовдосконалення і самокорекції поведінки.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
2. Берн Э. Игры, в которые играют люди: Психология человеческих взаимоотношений; Люди, которые играют в игры: Психология человеческой судьбы / Пер. с англ. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 1998. – 480 с.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
4. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: «Тандем», 2000. – 320 с.
5. Конфликтология / под ред. А.С. Кармина. – СПб.: Лань, 1999. – 442 с.

Заняття 5.

Практичне заняття. Тема: «Ефективне спілкування у конфлікті» (проводиться методом обробки тренінгових вправ).

Мета заняття: Розвиток у студентів навичок ефективного спілкування, формування у них вмінь управляти своєю поведінкою в складних та критичних ситуаціях соціальної взаємодії.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М., 2002. – 551 с.
2. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000.- 464 с.
3. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: „Тандем”, 2000. – 320 с.
4. Ложкин Г.В., Повякель Н.И. Практическая психология конфликта. – К.: МАУП, 2000. – 256 с.

Заняття 6.

Тема: «Внутрішньоособистісні конфлікти» (гра-тренінг).

Мета заняття: Усвідомлення студентами механізмів залучення людини в стан внутрішньоособистісного конфлікту; ознайомити їх із способами запобігання конфлікту та виходу із нього, навчити їх методам стресостійкості.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М., 2002. – 551 с.
2. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
3. Козырев Г.И. Введение в конфликтологию. – М., 1999.
4. Хорни К. Ваши внутренние конфликты. – СПб, 1997.
5. Чепелева Н.В., Пов'якель Н.І. Динаміка внутрішніх конфліктів студентів-психологів у процесі їх професійної ідентифікації // Конфлікти в суспільстві: діагностика і профілактика. – Київ-Чернівці, 1995. – С. 391-395.

Заняття 7.

Практичне заняття. Тема: «Міжособистісні конфлікти».

Мета заняття. Закріплення знань студентів з основних проблем теорії міжособистісних конфліктів, розвиток у них навичок самооцінки особистості та формування умінь аналізувати отримані результати тестування і корегувати свою поведінку у міжособистісних відносинах.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М., 2002. – 551 с.
2. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: «Тандем», 2000. – 320 с.
3. Зигерт В., Ланг Л. Руководить без конфликтов. – М.: Экономика, 1990.
4. Основы конфликтологии. Уч.пособ. / Под ред. В.Н.Кудрявцева. – М., Юрист, 1997.
5. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: Питер, 2000. – 464 с.
6. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.К. Конфликтология. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 224 с.

Заняття 8.

Практичне заняття. Тема: «Конфлікт між особистістю та групою» (проводиться методом аналізу і обговорення конфліктних ситуацій).

Мета заняття. Закріплення знань студентів з основних характеристик групових конфліктів, розвиток у них навичок аналізу конфліктів типу «особистість-група» та формування умінь з управління ними.

Література.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 551 с.
2. Берн Э. Игры, в которые играют люди: Психология человеческих взаимоотношений; Люди, которые играют в игры: Психология человеческой судьбы / Пер. с англ. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 1998. – 480 с.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: «Питер», 2000. - 464 с.
4. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: «Тандем», 2000. – 320 с.

V. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

№ Теми	ЗАВДАННЯ	Література	Форма контролю
Тема №1	Простежити основні соціально-історичні та теоретичні передумови виникнення конфліктології.	Див. перелік рекомендованої літератури.	Презентація в електронному варіанті.
Тема №2	Підібрати діагностичні методики, які можна використати для вивчення конфлікту.	Див. перелік рекомендованої літератури.	Перевірка переліку методик (вказати джерело звідки була взята методика).
Тема №3	Дати визначення основних структурних елементів конфлікту: «предмет конфлікту», «сторони конфлікту», «конфліктна ситуація», «мотиви конфлікту», «позиції конфліктуючих сторін».	Див. перелік рекомендованої літератури.	Представити у вигляді схем і коментарів до схем.
Тема №4	Проаналізувати конфліктні ситуації, що відбувалися за вашою участю, або які ви спостерігали та визначити за якою формулою можливо розв'язання конфлікту в кожній із них.	Див. перелік рекомендованої літератури	Надати картотеку конфліктних ситуацій.

Тема №5	Скласти таблицю типології конфліктних особистостей, в якій вказати тип конфліктної особистості і характерні особливості.	Див. перелік рекомендованої літератури.	Оцінювання за результатами перевірки таблиці
Тема №5	Підготувати графічне зображення двовимірної та тривимірної моделі стратегії поведінки в конфлікті (за Томасом-Кілменом) і надати характеристику стилям поведінки.	Див. перелік рекомендованої літератури.	Презентація в електронному варіанті.
Тема №6, 7, 8	Охарактеризувати внутрішньоособистісні, міжособистісні та групові конфлікти.	Див. перелік рекомендованої літератури.	Представити у вигляді схем і коментарів.
Тема №9	Провести аналіз сучасних соціальних конфліктів в Україні.	Див. перелік рекомендованої літератури.	Представити презентацію в електронному варіанті.
Тема №9	Проаналізувати чинники, що впливають на політичні конфлікти (на прикладі конкретних конфліктних ситуацій).	Див. перелік рекомендованої літератури.	Представити у вигляді таблиці.
Тема №10	Охарактеризувати основні особливості та причини сімейних конфліктів.	Див. перелік рекомендованої літератури.	Представити у вигляді схем і коментарів.
Тема №11	Визначити найбільш типові конфлікти та їхні першопричини, які необхідно вирішувати соціальному працівнику.	Див. перелік рекомендованої літератури.	Представити у вигляді таблиці.
Тема №12	Визначити основні психологічні причини і види конфліктогенів спілкування. Перерахуйте найтипівші для Вас конфліктогени спілкування і конфліктогени, на які Ви найбільш хворобливо реагуєте. Покажіть зв'язок між ними, якщо він є.	Див. перелік рекомендованої літератури.	Представити у вигляді таблиці.
Тема №12	Скласти таблицю невербальних прийомів, в якій вказати жести і постанти та стан учасників спілкування.	Див. перелік рекомендованої літератури.	Представити у вигляді таблиці.
Тема №13	Охарактеризувати основні методи управління конфліктами.	Див. перелік рекомендованої літератури.	Представити у вигляді схем і коментарів.
Тема №14	Наведіть групи стресорів, які можуть призвести до конфлікту.	Див. перелік рекомендованої літератури.	Представити у вигляді схем і коментарів.
Тема №15	Назвіть форми участі третьої сторони в урегулюванні й розв'язанні конфлікту.	Див. перелік рекомендованої літератури.	Представити презентацію в електронному варіанті.
Тема №16	Назвати основні етапи переговорного процесу та дати їм характеристику.	Див. перелік рекомендованої літератури.	Представити презентацію в електронному варіанті.

Тема №17	Підібрати техніки асертивної поведінки, які можна використати для управління емоційними реакціями в конфліктній ситуації і пошуку варіантів її подолання.	Див. перелік рекомендованої літератури.	Представити перелік методик (вказати джерело, звідки була взята методика).
Всього: 48 годин.			

VI. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

1. Написати творчу роботу за наступними актуальними темами (творча робота складається із основних теоретичних положень, списку літератури, контрольних запитань, а також методичних розробок конкретних питань) та захистити її:

1. Історичні передумови виникнення конфліктології.
2. Розвиток конфліктологічних ідей у філософській думці Стародавнього Сходу.
3. Еволюція конфліктологічних ідей в античній філософії.
4. Проблема конфлікту в середньовічній філософії й філософії епохи Відродження.
5. Проблема конфлікту у філософії Нового часу.
6. Становлення конфліктології як науки в Україні.
7. Сучасні західноєвропейські конфліктологічні вчення та конфліктологія представників американської науки.
8. К.Маркс та Т.Зіммель: соціологія конфлікту.
9. Теорії соціального конфлікту Р.Дарендорфа і Л.Козера.
10. Конфліктний функціоналізм: позитивні функції конфліктів.
11. Принципи та методи конфліктології.
12. Взаємозв'язок конфліктології з іншими науками.
13. Методи діагностики й аналізу конфлікту.
14. Конфлікт - феномен суспільного розвитку.
15. Конфлікт як тип критичних ситуацій.
16. Конфлікт: сутність, шляхи попередження та розв'язання.
17. Конструктивні та деструктивні функції конфліктів.
18. Теорії механізмів виникнення конфліктів.
19. Формули конфлікту як метод оцінки й розв'язання конфліктів.
20. Особистісні особливості виникнення конфліктів.
21. Моделі та стилі поведінки особистості в конфліктній взаємодії.
22. Технології ефективного спілкування: зміст та особливості.
23. Методи та способи управління емоціями.
24. Внутрішньоособистісні конфлікти: їхня сутність, місце та роль у становленні особистості.
25. Суб'єктивні та об'єктивні умови виникнення внутрішньоособистісних конфліктів.
26. Проблема внутрішньоособистісних конфліктів у західній психології.
27. Внутрішньоособистісний конфлікт із точки зору вітчизняної психологічної школи.
28. Міжособистісні конфлікти: їхня сутність та шляхи розв'язання.
29. Мотиваційний підхід вивчення міжособистісних конфліктів.
30. Міжособистісні конфлікти з точки зору когнітивного підходу.
31. Міжособистісні конфлікти з точки зору організаційного підходу.
32. Діяльнісний підхід дослідження міжособистісних конфліктів.
33. Міжгрупові конфлікти: зміст та особливості.
34. Внутрігрупові конфлікти та їхня характеристика.
35. Л.Козер: позитивні функції внутрігрупових конфліктів.
36. К.Левін: «простір вільного руху».

37. М.Дойч: залежність внутрігрупової ситуації від характеру взаємозв'язків між членами групи.
38. Конфлікти в організаціях: виникнення, причини, шляхи розв'язання.
39. Організаційні конфлікти: основні види, причини виникнення та шляхи подолання.
40. Попередження та подолання конфліктів в організації.
41. Рольові конфлікти в організації.
42. Управлінські конфлікти: типи, причини, шляхи розв'язання.
43. Переговори та їхня роль у розв'язанні управлінських конфліктів.
44. Конфлікти в суспільстві.
45. Економічні конфлікти в Україні, шляхи їхнього розв'язання.
46. Політичний конфлікт в Україні: стан, проблеми, перспективи.
47. Соціальні конфлікти в сучасній Україні.
48. Конфлікти в сфері духовних відносин.
49. Загальна характеристика методів управління конфліктами.
50. Розв'язання конфліктів: конфліктологічний підхід.
51. Розв'язання конфліктів: психологічний підхід.
52. Управління стресом як засіб адаптації особистості до конфліктної ситуації.
53. Характеристика методів нейтралізації стресів як прийомів попередження конфліктів.
54. Толерантність як важлива професійна характеристика соціального працівника.
55. Міжетнічні та міжконфесійні конфлікти.
56. Глобальні та регіональні конфлікти.

Тема реферату

Зміст

1. Вступ.....
2. Основна частина (в тексті посилання на літературу).....
3. Висновки.....
4. Список літератури

Примітка: текст реферату 10-15 сторінок

2. Анотація опрацьованої додаткової літератури (монографії, навчальні посібники, статті у фахових виданнях).

Наприклад, 1. Анцупов А.Я., Баклановский С.В. Конфликтология в схемах и комментариях. – СПб.: Питер, 2007. - 288 с. (У книзі розглядаються основні результати дослідження конфліктів. Зміст схем з конфліктології та коментарів до них відповідає логіці матеріалу.....).

3. Підготовка питань та завдань для обговорення та закріплення матеріалу до кожної теми окремо. Наприклад, Тема „Методи вивчення конфліктів”. 1. В чому полягають особливості методів вивчення *специфічних форм соціальної взаємодії, як моделей конфлікту?* 2. Розкрийте сутність соціально-психологічного тренінгу. 3. Розкрийте відмінності методів спостереження і експерименту тощо (завдання до однієї теми).

4. Підготовка та оформлення схем, таблиць, графіків тощо розглянутих тем протягом семестру. Схема і коментарі до схеми.

5. Підготовка тестів, опитувальників, методик, що дають можливість дослідити феномени, характеристики, явища тощо, які пов'язані з конфліктом (перелік до кожної теми окремо).

6. Розробка тестових завдань. Наприклад,

Варіант 1

1. Дайте визначення поняттю „конфліктна ситуація” і розкрийте його зміст.
 2. Складіть перелік методів вивчення конфліктів і охарактеризуйте їх.
 3. Виберіть варіант правильної відповіді
- Політичний конфлікт – це:

а) форма взаємовідносин між окремими особистостями, партіями, політичними групами, націями, державами з питань влади;

б) конфлікт у системі політичних відносин, сутністю якого є боротьба за владу, її збереження або перерозподіл;

в) протиборство суб'єктів соціальної взаємодії (націй, держав, класів, політичних партій, організацій тощо) на основі протилежних політичних інтересів, цінностей, поглядів і цілей, обумовлених становищем і роллю в системі влади;

г) вірні всі відповіді.

4. Охарактеризуйте основні моделі поведінки особистості в конфлікті.

5. Розкрийте проблему співвідношення об'єкту та предмету конфлікту.

6. Наведіть приклад внутрішньоособистісного та міжособистісного конфлікту.

Варіант 2

1. Проаналізуйте основні види.....
2. Розкрийте зміст.....
3. У чому полягає відмінність між...
4. Як співвідноситься.....
5. Охарактеризуйте особливості.....

Варіант 3

1. Проаналізуйте основні види.....
2. Розкрийте зміст.....
3. У чому полягає відмінність між...
4. Як співвідноситься.....
5. Охарактеризуйте особливості.....

Варіант 4

1. Проаналізуйте основні види.....
2. Розкрийте зміст.....
3. У чому полягає відмінність між...
4. Як співвідноситься.....
5. Охарактеризуйте особливості.....

7. Пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих тем з дисципліни.

8. Порівняльна характеристика вивчених явищ, процесів тощо.

VII. ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ДЛЯ КОНТРОЛЮ З КОЖНОГО МОДУЛЯ І ДИСЦИПЛІНИ В ЦІЛОМУ

Питання для контролю (I модуль)

1. Історія становлення конфліктології як науки.
2. Становлення конфліктології як науки в Україні та її розвиток на сучасному етапі.
3. Сутність взаємозв'язку конфліктології з іншими науками.
4. Предмет та методи наукових досліджень конфліктології.
5. Концепція позитивно-функціонального конфлікту.
6. Концепція конфліктної моделі суспільства.
7. Концепція всезагальності соціального конфлікту.
8. Концепція загальної теорії конфлікту.
9. Функції конфліктології в суспільстві.
10. Предмет та об'єкт конфліктології.
11. Сутність конфлікту як складного соціального явища.
12. Основні структурні елементи конфлікту.
13. Ознаки і джерела конфлікту.
14. Конструктивна та деструктивна роль конфліктів.

15. Класифікація та типологія конфліктів.
16. Причини виникнення конфліктів.
17. Динамічні характеристики конфлікту.
18. Етапи та фази конфлікту.
19. Конфліктна ситуація та конфлікт.

Питання для контролю (II модуль)

1. Механізми виникнення конфліктів та правила їх розв'язання.
2. Види конфліктів.
3. Внутрішньоособистісні конфлікти.
4. Фрейдівський підхід до внутрішньоособистісного конфлікту.
5. Міжособистісні конфлікти та їхні першопричини.
6. Групові конфлікти.
7. Внутрішньогрупові конфлікти (Л.Козер, К.Левін, М.Дойч).
8. Формули та правила розв'язання конфлікту.
9. Моделі поведінки особистості у конфлікті.
10. Стратегії поведінки особистості в конфлікті та їх характеристика.
11. Типи конфліктних особистостей.
12. Технології ефективного спілкування у конфлікті.
13. Технології раціональної поведінки у конфлікті.
14. Методи управління конфліктами.

VIII. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ І ВМІНЬ СТУДЕНТІВ

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в традиційну 4-бальну шкалу та європейську шкалу ECTS.

Інтервальна шкала оцінок встановлює взаємозв'язки між рейтинговими показниками і шкалами оцінок.

За шкалою ECTS	За шкалою Університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

Студент допускається до складання заліку у разі отримання за результатами двох модулів не менш ніж 60 балів.

ІХ. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА ВИДАМИ РОБОТИ ТА ФОРМАМИ КОНТРОЛЮ

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Коефіцієнт (вартість виду)	Кількість робіт	Результат
1.	Індивідуальні завдання	5	2	10
2.	Самостійна робота	2	5	10
3.	Контрольна робота	12	2	24
4.	Семінарське заняття	3	8	24
5.	Лекційні заняття	1	12	12
6.	Залік			20
Підсумковий рейтинговий бал				100
Нормований рейтинговий бал				100

Критерії оцінювання:

Оцінювання відповідей на семінарському занятті:

0-3 балів - за практичне завдання

3 бали - чітка повна змістовна відповідь на питання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;

2 бали - все вище перелічене, але при відсутності авторської позиції;

1 бал - поверховий виклад матеріалу;

0 балів – відсутність відповіді.

Оцінювання контрольних робіт:

0-12 балів - за контрольну роботу.

12 балів - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;

11-8 балів - все вище перелічене, але при відсутності авторської позиції;

7-6 балів - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;

5-3 балів - поверховий виклад матеріалу, слабке знання теоретичних джерел;

2-1 балів - короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять;

0 балів - відсутність роботи

X. ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Анцупов А.Я., Баклановский С.В. Конфликтология в схемах и комментариях. – СПб.: Питер, 2007. - 288 с.
2. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология: Учебник для вузов. - М.: ЮНИТИ-ДИАНА, 2002. – 551 с.
3. Бандурка А.М., Друзь В.А. Конфликтология. – Харьков: Ун-т ВД Украины, 1997. – 320 с.
4. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.К. Конфликтология: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2000. - 224 с.
5. Гірник А.М. Посередництво в трудових конфліктах. – К., 1998. - 250 с.
6. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: Питер, 2000. - 464 с.
7. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: Ассоциация авторов и издателей „Тандем”. Издательство „ЭКМОС”, 2000. - 320 с.
8. Дмитриев А.В. Конфликтология. Учебное пособие. – М., 2000. - 350 с.
9. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с.
10. Запрудский Ю.Г. Социальный конфликт. – Ростов-на-Дону, 1992. – 260 с.
11. Зигерт В., Ланг Л. Руководитель без конфликтов. – М.: Экономика, 1990. – 357 с.
12. Конфликтология: Хрестоматия / Составитель: Н.И. Леонов. - М.: Московский психолого-социальный институт; Воронеж: Изд-во НПО «МОДЭК», 2002. – 304 с.
13. Конфликтология / Под ред. А.С. Кармина. – СПб.: Лань, 1999. – 448 с.
14. Ложкин Г.В., Повякель Н.И. Практическая психология конфликта: Учеб. пособие. – К.: МАУП, 2000. – 256 с.
15. Пірен М.І. Конфліктологія: Підручник. – К.: МАУП, 2003. – 360 с.

Додаткова:

1. Андреев В.К. Конфликтология: искусство спора, ведение переговоров, разрешение конфликтов. – Казань, 1992. – 265 с.
2. Бороздина Г.В. Психология делового общения: Учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 224 с.
3. Богданов Е.И., Зызыкин В.Г. Психология личности в конфликте. – Калуга: КГПУ им. К.Э. Циолковского, 2002. – 180 с.
4. Большаков А.Г. Несмелова М.Ю. Конфликтология организаций: учебное пособие. – М., 2001. -280 с.
5. Бородкин Ф.М., Коряк Н.М. Внимание: конфликт! – Новосибирск, 1989. – 260 с.
6. Бройнич Г. Руководство по ведению переговоров. – М., 1996. -180 с.
7. Васильев Н.Н. Тренинг преодоления конфликтов. – СПб.: Речь, 2003. – 174 с.
8. Донченко Е.А., Титаренко Т.М. Личность, конфликт, гармония. – К., 1989. – 496 с.
9. Дмитриев А.В. Социальный конфликт: общее и особенное. – М.: Гардарики, 2000. 280 с.
10. Зызыкин В.Г., Хрустачев А.Л. Политический конфликт: психологический взгляд на проблему. – М., 1999. – 240 с.
11. Здравомыслов А.Г. Социология конфликта: Учеб. пособие для студентов высших учебных заведений. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 317 с.
12. Ішмуратов А.Т. Конфлікт і згода. Основи когнітивної теорії. – К., 1996. – 165 с.
13. Кильмашкина Т.Н. Конфликтология: социальные конфликты. – М.: ЮНИТИ-ДИАНА, 2004. – 290 с.
14. Коваленко Б.В., Пирогов А.И., Рыжов О.Л. Политическая конфликтология. – М.: Ижица, 2002. – 620 с.

15. Конрелиус Х., Флер Ш. Выиграть может каждый: как разрешать конфликты. – М.: Стрингер, 1992. – 230 с.
16. Краснов Б.И. Конфликты в обществе // Социально-политический журнал. – 1992. - №6-7. – С. 14-22.
17. Левин К. Разрешение социальных конфликтов. – СПб.: Речь, 2000. – 350 с.
18. Ликсон Ч. Конфликт. Семь шагов к миру. – СПб.: Питер паблишин, 1997. -230 с.
19. Ложкин Г.В., Повякель Н.И. Практическая психология конфликта. – К.: МАУП, 2000. – 256 с.
20. Ложкін Г.В., Сьомін С.В., Петровська Т.В., Кісельова О.О. Конфлікти у спільній діяльності. – К., 1997. – 320 с.
21. Лукьян Я. А. Барьеры общения, конфликты. – Ростов-на-Дону, 1991. – 265 с.
22. Обозов Н.Н. Психология конфликта и способы его разрешения. – Л., 1991. – 280 с.
23. Межэтнические конфликты в странах зарубежного Востока. – М.: Наука, 1991. – 230 с.
24. Мириманова М.С. Конфликтология: Учебник для студентов сред. пед. заведений. – М.: Издательский центр „Академия”, 2003. – 430 с.
25. Основы конфликтологии: Учебное пособие / Под ред. В.Н. Кудрявцева. – М., 1997. – 350 с.
26. Практическая психодиагностика: методики и тесты: Учебное пособие / Ред.-сост. Д.Я. Райгородский. – Самара: Издательский дом «БАХРАМ», 1998. – 672 с.
27. Практикум по психодиагностике. Конкретные психодиагностические методики / Под ред. В.В. Столина, А.Г. Шмелёва. - М.: Изд-во Моск. ун-та, 1989. – 161 с.
28. Психодиагностические тесты / Под ред. А.А. Карелина: В 2 т. – М.: Гуманит.изд.центр „ВЛАДОС”, 1999. – Т.1. – 312 с.
29. Психология и этика делового общения: Учебник для вузов / Под ред. проф. В.Н. Лавриненко. – 3-е изд., испр. - М.: ЮНИТИ-ДИАНА, 2000. – 327 с.
30. Рубин Д., Пруйт Д., Ким С.Х. Социальный конфликт. – М., 2001. – 430 с.
31. Ручка А., Танчер В. Социальный конфликт: современные исследования. – М., 1991. – 340 с.
32. Скотт Д.Г. Конфликты. Пути их преодоления. – К., 1991. – 191 с.
33. Сорокин П. Человек, цивилизация, общество. – М., 1992. – 280 с.
34. Сысенко В.А. Супружеские конфликты. – М.: Мисль, 1989. – 250 с.
35. Технології роботи організаційних психологів: Навч. посібн. / За наук. ред. Л.М. Карамушки. – К.: Фірма „ІНКОС”, 2005. – 366 с.
36. Уткин Э.А. Конфликтология: теория и практика. – М.: Экмос, 1998.
37. Фельдман Д.М. Политология конфликта. – М., 1998. – 430 с.
38. Фетискин Н.П., Козлов В.В., Мануйлов Г.М. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп. М.: Учебное пособие для студентов вузов. – Институт психотерапии, 2002. – 490 с.
39. Фишер Р., Юри У. Путь к согласию или переговоры без поражения / Пер. с англ. – М.: Наука, 1992. – 158 с.
40. Хасан Б.И. Тесты, эксперименты, игровые процедуры для изучения конфликта. – Красноярский госуниверситет, 1990. – 280 с.
41. Хасан Б.И. Конструктивная психология конфликта. – СПб.: Питер, 2003. – 320 с.
42. Хесль Г. Посредничество в разрешении конфликтов. Теория и технологии. – СПб.: Речь, 2004. – 144 с.
43. Шаленко В.П. Конфликты в трудовых коллективах. – М., 1992. – 245 с.
44. Шейнов В.П. Конфликты в нашей жизни и их разрешение. – Минск, 1997. – 320 с.
45. Чуликов А.Н. Управление конфликтами. – М., 1995. – 230 с.

46. Регнет Э. Конфликты в организациях. Формы, функции и способы преодоления / Пер. с нем. – Х.: Институт прикладной психологии «Гуманитарный Центр», 2005. – 396 с.

Інформаційні ресурси

1. Анцупов А.Я., Баклановский С.В. Конфликтология в схемах и комментариях: учеб. пос. – СПб.: Питер, 2009. – 288 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi14/0010605.djvu>
2. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДИАНА, 2002. – 551 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://ebooks.znu.edu.ua/files/2007/09/edu_29sept2006_60.rar
3. Васильев Н.Н. Тренинг преодоления конфликтов. – СПб.: Речь, 2007 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi/0003268.djvu>
4. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. – М.: Ассоциация авторов издателей Тандем. Издательство „ЭКМОС”, 2000. – 320 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://ebooks.znu.edu.ua/files/2007/09/edu_29sept2006_275.rar
5. Дмитриев А.В. Конфликтология. Учебное пособие. – М., Гардарики 2001 – 350 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Ubeyvolk/0009009.pdf>
6. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi14/0010631.pdf>
7. Зеркин Д.П. Основы конфликтологии: Курс лекций. – Ростов-н/Д: Феникс, 1998 – 480 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://ebooks.znu.edu.ua/files/2007/08/edu_29sept2006_381.rar http://ebooks.znu.edu.ua/files/2007/08/edu_29sept2006_382.rar
8. Козырев Г.И. Введение в конфликтологию: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 448 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://ebooks.znu.edu.ua/files/2007/11/edu_29sept2006_513.rar
9. Конфликтология: Учебное пособие – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Sorokina/0000628.pdf>
10. Конфликтологія: навчальний посібник / Хапілова В.П. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – 280 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2011/03/0010015.pdf>
11. Конфликтология: Учебное пособие. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://ebooks.znu.edu.ua/files/2007/11/edu_29sept2006_524.rar; http://ebooks.znu.edu.ua/files/2007/11/edu_29sept2006_525.rar
12. Конфликтология: Учебное пособие. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://ebooks.znu.edu.ua/files/2007/06/ihitk_jur_305.rar
13. Нагаев В.М. Конфликтологія: Курс лекцій. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Ubeyvolk/0008959.pdf>
14. Орлянський В.С. Конфліктологія: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.culononline.com.ua/index.php?newsid=109> Скібіцька Л.І. Конфліктологія: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 384 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.culononline.com.ua/index.php?newsid=398>

- 15.Тихомирова Є.Б. Конфліктологія та теорія переговорів: Підручник. –Рівне: Перспектива, 2007. [Електронний ресурс]. –Режим доступу:<http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Ubeyvolk/0008960.pdf>
- 16.Уткин Э.А. Конфликтология. –М.: ЭКМОС, 2000. [Електронний ресурс]. -Режим доступу:http://ebooks.znu.edu.ua/files/2007/07/edu_29sept2006_1158.rar
- 17.Хапілова В.П. Конфліктологія: Методичні рекомендації до підготовки та проведення семінарських занять для магістрів факультету соціології та управління спеціальності „Соціальна робота”. –Методичні вказівки Запоріжжя: ЗНУ, 2007. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2008/12/konfliktologie.pdf>; <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2007/4kvartal/konfliktologija.pdf>
- 18.Хрестоматія по конфліктології. [Електронний ресурс]. -Режим доступу:<http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Sorokina/0000561.pdf>
- 19.Яхно Т.П. Конфліктологія та теорія переговорів: Навчальний посібник. Рекомендовано МОНМС України. –К.: Центр учбової літератури, 2012. [Електронний ресурс]. -Режим доступу: http://culonline.com.ua/Books/Konfliktologiya_Yahno2012.pdf#toolbar=0

Погоджено _____

Навчальний відділ

« _____ » _____